LAUSUNTOKYSELY: Hallituksen esitys laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista

Tervetuloa vastaamaan lausuntokyselyyn luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. Esitys tulee sisältämään kaksi lakiehdotusta:
1. lakiehdotus: Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista
2. lakiehdotus: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa (luonnos saatavissa 15.3.2017 alkaen). Myös tähän lakiehdotukseen annetaan lausunnot samassa kyselyssä.

Lausuntopyyntöaineistossa on kyselylomake pdf-muotoisena.

Lausunnot pyydetään antamaan 26.4.2017 klo 16.15 mennessä.

Alla olevaan pakolliseen sähköpostiosoitekenttään annettuun osoitteeseen vastaaja saa kopion lähettämästään vastauksesta automaattisesti.

Kyselyyn vastaamista ei ole mahdollista välillä keskeyttää, vaan kyselyyn on vastattava kerralla. Kyselyssä myöskään pysty palaamaan taaksepäin aiemmalle sivulle tarkistamaan tai muuttamaan vastausta sen jälkeen kun "Seuraava"-painiketta on painettu. Kysely on suomenkielinen, mutta vastaukset voi antaa myös ruotsiksi.

Vastauksen lähettäminen: Kun vastaus on valmis, paina kyselylomakkeen lopussa olevaa "Lähetä" -painiketta. Tämän jälkeen kyselystä aukeaa "Kiitos-viesti", mikä osoittaa, että vastaus on lähtenyt onnistuneesti.

Ole ystävällinen ja kirjoita sähköpostiosoitteesi:

TAUSTATIEDOT

1) * Vastaajatahon virallinen nimi

Uudenmaan liitto

2) * Vastaajataho

- ☐ kunta
- ☒ maakunnan liitto
- ☐ muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- ☐ julkisomisteinen yhtiö
- ☐ ministeriö
- ☐ ELY-keskus
- ☐ TE-toimisto
- ☐ aluehallintovirasto (AVI)
- ☐ muu valtion viranomainen
- ☐ järjestö
- ☐ joku muu, mikä

3) * Vastaajatahon vastuuhenkilön sähköpostiosoite

juha.eskelinen@uudenmaanliitto.fi

4) Vastauksen kirjanneen henkilön sähköpostiosoite (jos eri henkilö kuin edellä)

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3)

5) Ovatko esityksen tavoitteet oikein asetettuja?

☐ kyllä
☐ kyllä pääosin
☒ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

6) Mahdollinen sanallinen perustelu

Maakunnissa, joissa maakunta vastaa alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden järjestämisestä ja toimeenpanosta, tavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Lain tavoitteina tulisi enemmän korostaa työnhakijoiden nopeaa työllistymistä, oikean palvelun saamista oikeaan aikaan, työnhakijoiden aktiivista kohtaamista sekä työnhakuun kannustamista ja vaikeimmin työllistyvien ihmisten monisyisiin palvelutarpeisiin vastaamista.

Aluekehittäminen ja sen eri instrumenttien kokoaminen yhteen tulevan maakunnan tehtäväkentässä on merkittävä mahdollisuus aluelähtöisen kehittämistyön vahvistamiseksi; ja tässä mielessä aluekehitys- ja kasvupalvelulaki on keskeinen säädös.

Lakiesitys perustuu hyvin vahvaan uskoon siitä, että työllisyys- ja elinkeinopalvelut ts. kasvupalvelut tehostuvat huomattavasti kun ne vain viedään markkinoille. Laki, sen perustelut ja kansainväliset esimerkit eivät näyttäisi kuitenkaan yksiselitteisesti tukevan tätä. Tuntuu varsin uskaliaalta tehdä ns. ”äkkirysäyksellä” tällainen täydellinen järjestelmän muutos. Markkinoiden toiminta voi kyllä lisätä joidenkin työmarkkinasegmenttien työllistymistä, mutta voi jättää varjoonsa sellaisen työvoiman, joka on erittäin vaikeasti työllistettävissä.

Lakiesitys perustuu ainoastaan järjestelmätasoiseen muutokseen, eikä siinä käsitellä lainkaan kasvupalveluiden resursointia. Ainakin Pohjoismaista tehdyt vertailut antavat karun kuvan siitä millä tasolla Suomi on verrattaessa sitä muihin Pohjoismaihin. Tämän perusteella on perusteltu syy uskoa, että oli toimintatapa sitten markkina- tai julkiseen palveluun perustuva, palvelun tuloksellisuus radikaalisti lisääntyisi ilman resurssien lisäämistä.

Lakiesitys tähtää vain aluekehityksen ja kasvupalveluiden yhteen nivomiseen. Aluekehitykseen sisältyy kaksi keskeistä työvälinettä: kasvupalvelut sekä maakunnan suunnittelu (kaavoitus, maakäyttö, liikenne, ympäristö). Lakiesityksen heikkoutena on, että se ei lainkaan liitä toisiinsa maakunnan suunnittelua ja aluekehittämistä.

Kuntien omistamat kehittämisyhtiöt ovat merkittäviä yritys- ja yhä enemmän myös työllistämispalveluita tarjoavia toimijoita sekä hanketoteuttajia. Esityksen mukaan sidosyksikköaseman omaavat kehittämisyhtiöt eivät voi tarjota palveluita maakunnalle ilman yhtiöittämistä. Lakiesitystä olisi muutettava siten, että kunnallisilla toimijoilla olisi mahdollisuus toimia maakunnallisten kasvupalveluiden tuottajana. Tämä on siksikin tärkeää, että kasvupalveluiden sisälle voi muodostua kaksi erillistä toimintalohkoa; suljettu kuntien rahoituksen ja kuntien toimivallan piirissä oleva sekä maakuntien kilpailuneutraliteetin piirissä oleva palvelutuotanto. Kilpailullinen monituottajamalli esitetyssä muodossaan toteutettuna heikentää maakunnan ja kuntien elinvoimatehtävien yhteensovittamista.

Uudellamaalla tavoiteasetanta mutkistuu, kun kasvupalveluja koskevia velvoitteita hoidetaan Uudenmaan erillisratkaisun myötä erillisissä organisaatioissa. Tällä tavoin uudistuksella ei synny Uudellemaalle tiivistä palvelukokonaisuutta, kuten lain keskeisenä tavoitteena on. Uudenmaan erillisratkaisu vaikeuttaa uusien innovatiivisten palveluratkaisujen tekemistä. Erillisratkaisun myötä aluekehittämisen keskeinen työväline eli kasvupalvelut eivät ole kiinteästi mukana maakunnan aluekehittämistyössä.

Jos kasvupalvelut olisivat myös Uudellamaalla maakunnan vastuulla, voitaisiin uudistuksen avulla myös Uudellamaalla luoda tiivis aluekehityksen ja kasvupalveluiden kokonaisuus ja näin toteuttaa uudistuksen yksi keskeisimmistä ellei keskeisin tavoite.

Uudellamaalla työnjako kasvupalvelukuntayhtymän, kuntien ja kehittämisyhtiöiden välillä on joka tapauksessa epäselvä eikä päällekkäistä palveluntarjontaa ja ylimääräisiä kustannuksia voine välttää.

7) Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?

☐ kyllä
☐ kyllä pääosin
☒ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

8) Mahdollinen sanallinen perustelu

Monet muut kuin hallinnolliseen organisointiin liittyvät talouden ja yhteiskunnan tekijät ratkaisevat sen, miten lakiesityksessä asetettuihin tavoitteisiin tullaan pääsemään. Pelkkä hallinnollinen uudistus ei itsessään riitä saavuttamaan asetettuja tavoitteita. Tässäkin selkeä työnjako valtion, maakunnan ja kunnan välillä voisi edesauttaa tavoitteiden saavuttamista. Laki ei vielä tuo selkeästi esille, esim. onko yritysten kansainvälistämispalvelut järkevää keskittää yhdelle valtakunnalliselle toimijalle vai pitäisikö se päinvastoin resursoida paremmin maakuntatasoa. Kuntien suhteen lakiesitys sisältää epämääräisen viitteen keskusteluista maakunnan ja kuntien välillä (16 §), ilman että keskustelujen sisältöä on tarkemmin määritelty.

Palvelutuotannon samanaikainen hajauttaminen ja markkinaehtoistaminen sekä kasvupalveluissa että sosiaali- ja terveyspalveluissa johtaa hyvin kompleksiseen palvelurakenteeseen, jonka hallitseminen asiakkaan ja kansalaisen eduksi järjestäjän toimesta voi tulla mahdottomaksi ja päinvastaista pyrkimyksistä huolimatta kasvattaa hallinnollista työtä ja viedä näin resursseja ns. asiakasrajapinnasta.

Mahdollisia lisäkustannuksia syntyy järjestämisvastuuvelvoitteesta. Miten maakunnassa tullaan hoitamaan kasvupalvelukuntayhtymän toimesta palvelujen tuotanto, mikäli esim. palvelutuottajat(t) tekevät konkurssin tai että työllistämistoimien kohteena olevat erityisen vaikeasti työllistettäville ei löydy palveluntuottajaa. Maakunta (kasvupalvelukuntayhtymä) voi tuottaa kasvupalveluita vain markkinapuutetilanteessa. Maakunnat joutuvat siten ylläpitämään tietyn ”palvelureservin”, jotta tarvittavat, riittävän laadukkaat palvelut voidaan turvata myös häiriötilanteessa tai markkinapuutetilanteessa. Huolena on myös palvelujen yhdenvertainen saatavuus koko Uudenmaan alueella.

Uudistuksen yhtenä tavoitteena on hallinnollinen tehokkuus ja yksinkertaistaminen. Rakennerahastohallinnoinnin (välittävät toimielimet) siirtäminen18 maakunnan tehtäväksi tulee lisäämään hallinnollisia kustannuksia ja sen rahoitus on poissa alueellisesta käytännön kehittämistyöstä.

Pykälän 19 mukaan maakunnan vastuulla on huolehtia kasvupalveluiden yhteensovittamisesta, mikä tarkoittaisi käytännössä esim. palveluiden yhteensovittamista sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Uudenmaan erillisratkaisun myötä tämän vastuun hoitaminen vaikeutuu kasvupalveluiden ollessa kuntayhtymän järjestämisvastuulla ja sote-palveluiden maakunnan järjestämisvastuulla.

Kasvupalvelujen vaikuttavuutta on mahdotonta arvioida ainoastaan yhden lainsäädännön pohjalta koska kokonaisuudesta säädetään neljässä eri laissa. Maakuntalaissa määritellään tehtäväalat, aluekehittämisen ja kasvupalvelujen laissa palvelukokonaisuudet, kolmannessa tehtävät (esimerkiksi laki osaamisesta ja rekrytoinneista) ja vielä lopuksi on erillinen rahoituslainsäädäntö. Itsehallinnollisuuden mahdollisuuksien toteutuminen riippuu siitä, miten väljänä erityislainsäädäntö tulee säilymään.

9) Voitaisiinko esityksen tavoitteet saavuttaa muilla keinoin?

☒ kyllä
☐ kyllä pääosin
☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

10) Mahdollinen sanallinen perustelu

Asetetut tavoitteet voitaisiin saavuttaa myös muilla keinoin vrt. kansainväliset vertailut Tanskaan, Saksaan, Hollantiin tai Ruotsiin. Toisena vaihtoehtona uudistuksen pohjaksi oli arvioitu mallia, jossa sääntelyä väljennettäisiin, mutta kasvupalvelujen tuottamistapa säilyisi nykyisenkaltaisena. Vaihtoehto olisi tarjonnut mahdollisuuden toteuttaa uudistus toteuttaa huomattavasti pienemmällä taloudellisella riskillä ja laajentaa palvelutarjontaa vähitellen kilpailullisuuden suurempaan hyödyntämiseen. Olisiko kuitenkin vähemmän riskejä sisältävä ratkaisu hyvä ratkaisu huomioiden se tosiasia, että samanaikaisesti tehdään sote-palvelujen siirto kunnilta maakunnalle. Missään maassa ei tähän asti ole saatu kehitettyä ylivoimaista ratkaisumallia ao. haasteisiin.

Pelkkä rakennevertailu ei anna oikeaa kuvaa eri mallien vaikuttavuudesta ilman että otetaan huomioon myös käytössä olevat resurssit, vrt. esim. Tanskassa on moninkertainen määrä asiakaspalvelijoita työnvälityksessä työnhakijaa kohti verrattuna nykytilanteeseen Suomessa. Digitaalisilla palveluilla ei voida kokonaan korvata esim. nuorten työnhakijoiden henkilökohtaista ohjausta ensimmäisen työpaikan löytämiseen.

Maakunnallisen itsehallinnon tavoitteet toinen ratkaisu olisi täyttänyt vastaavalla tavalla kuin valittu ratkaisu. Nyt valittua perusratkaisua perustellaan kansantalouden tasolla saavutettaviin vaikutuksiin ja kannusteella uuden palveluliiketoiminnan ja uusien vaikuttavampien palveluinnovaatioiden kehittämiseen. Lakiesitys ei kuitenkaan sisällä todellista kansantalouden kustannusten ja hyötyjen vertailua, vaan esitettävät vaikutukset rajoittuvat organisatorisiin uudelleenjärjestelyihin ja niistä mahdollisesti saataviin marginaalisiin tuottoihin.

11) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3

Esityksen vaikutukset (HE, luku 4)

12) Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☒ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

13) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kasvupalvelu-uudistus ei rajaa kuntien yleiseen toimialaan perustuvaa elinkeinopolitiikan toteuttamista eikä suoraan koske tätä. Kunnat voivat edelleen toteuttaa nykyisen kaltaista elinkeinopolitiikkaa. Kunnat ja niihin in-house asemassa olevat kehittämisyhtiöt voivat jatkaa nykyistä toimintaansa kuntien omalla ja projektirahoituksella, mutta eivät voi toimia markkinoilla kilpailutettavien palveluiden tuottajina. Uudistuksella voi kuitenkin olla välillisiä vaikutuksia kuntien itse tuottamiin elinkeinopalveluihin, mikäli maakunnan rahoittamat kasvupalveluyritykset tulevat tuottamaan samoja palveluita.

Lakiehdotuksen markkinoita lisäävät vaikutukset on yliarvioitu. Ehdotuksen mukaan uusia markkinoita syntyisi 400 milj. euron verran. Nettolisäystä voi syntyä siitä henkilötyöpanoksesta, jonka arvioidaan maksimissaan voivan siirtyä pitkällä aikavälillä markkinoille (85 % nykyvolyymistä eli noin 160 milj. euroa). Maakunnille siis jäisi vain pakolliset viranomaistehtävät ja uutena järjestämiseen liittyvät tehtävät. Tätä ei voi pitää realistisena ja tarkoituksenmukaisena toteuttaa, sillä järjestelmämuutos synnyttää myös uusia tehtäviä järjestäjälle (maakunta). Voitaneen siis realistisesti arvioida, että kasvupalvelu-uudistus lisäisi markkinoille siirtyvää toimintaa noin puolet tästä. Tällöin markkinoiden nettokasvu olisi alle 100 milj. euroa.

Lakiehdotuksen vaikutusten arviointi tulisi ulottaa järjestelmämuutoksen ulkoisiin vaikutuksiin, kuten esim. kansantalouden kasvuun, työnvälitykseen nopeuteen ja tuloksellisuuteen, uusien yritysten perustamiseen jne.

Lakiehdotuksen arviot 75-85%:n henkilöstön vähenemisestä nykyisiin julkisiin kasvupalveluihin nähden olisi huomattava. Lakiehdotuksen henkilöstövaikutusten arvioinnissa tätä asiaa ei ole selkeästi ja realistisesti pystytty arvioimaan.

Kuten on jo aiemmin todettu, muodostaa Uusimaa muista maakunnista poikkeavan työssäkäyntialueen ja yritystoiminnan kentän. Lisäksi erityisesti maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvä palvelukysyntä poikkeaa Uudellamaalla muusta Suomesta. On todennäköistä että Uudenmaan kasvupalveluja hyödynnetään huomattavasti enemmän kuin sinne suunnataan yleiskatteellista (Uudellamaalla erillisrahoituksella) rahoitusta, koska Uudellamaalla on tarjolla enemmän työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia kuin muissa maakunnissa.

Miten turvataan, että maakunta, jolla on kuitenkin rajallinen mahdollisuus kohdentaa resursseja kasvupalveluihin, ei kärsi kohtuuttomasti muualta tulevista palvelunhakijoista. Miten rahoitus liikkuu palveluntuottajien ja maakuntien välillä?

14) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

Lakiesityksessä ei ole selkeää kuvaa siitä, kenellä on vastuu vaikeasti työllistyvistä työnhakijoista.

Kunnilla on oltava mahdollisuus ottaa kokonaisvastuu vaikeasti työllistyvistä monialaiseen lähestymistapaan perustuen. Yhtiöittämisen ulkopuolelle on voitava jättää vaikeimmin työllistyville tarkoitettu palvelukokonaisuus, johon sisältyy esim. työ- ja toimintakyvyn arviointi sekä palvelutarpeen arviointi, työpajatoiminta, piilotyöpaikkojen etsiminen, matalan kynnyksen työpaikkojen räätälöinti sekä palvelujen yhteensovittaminen (nykyinen TYP-toiminta).

Esityksen mukaan vaikutukset aluekehitystoimiin ja kasvupalveluiden rahoitukseen sekä investointien määrään riippuvat jatkossa maakuntien omista päätöksistä ja rahoituksen kohdentumisen linjauksista. On mahdollista, että kunnissa koetaan kasvupalveluiden olevan osin päällekkäisiä kuntien tuottamien palveluiden kanssa, mikä voi johtaa resursoinnin pienenemiseen. Nämä vaikutukset voivat olla julkisen rahoituksen kokonaismäärän kannalta merkittävät.

Tavoiteltuun kustannustehokkuuteen ei välttämättä päästä, mikäli ei kiinnitetä riittävästi huomiota siihen, ettei tuoteta päällekkäisiä palveluita valtakunnallisten kasvupalveluiden ja kuntien elinvoimapalvelujen kanssa. Sinänsä pidämme hyvänä pykälää 19, jonka mukaan maakunnalla on ensisijainen vastuu kasvupalveluiden ja muiden maakunnan palvelujen yhteensovittamisesta. Maakunnan yhteensovitusvelvoitteen täyttäminen tilanteessa, jossa kasvupalvelut järjestetään kuntayhtymän toimesta, on haasteellista.

Asian valmistelu (HE, luku 5)

15) Vapaamuotoiset huomiot

Lakiehdotus on valmisteltu tiukalla aikataululla erityisesti lainvalmistelun ohjausryhmän kannalta. Aluekehityskokonaisuuteen liittyvät substanssilait on saatu ensimmäiseen luonnosvaiheeseen juuri lausuntokierroksen alkaessa. Lainvalmistelun yhtymäkohdat sote- ja maakuntauudistukseen olisi tarpeen käydä jatkovalmistelussa läpi erityisesti valinnanvapausmallin yhteensopivuuden soten kanssa ja maakunnan itsehallinnollisuuden näkökulmasta.

Asian valmistelua koskevasta luvusta puuttuu kokonaan Uudenmaan erillisratkaisua koskeva prosessi ja linjaukset. Valmistelun perustana oleva linjaus (5.4.2016), että rakennerahastoja, elinkeinoasioita ja yritystukia koskeva todellinen päätösvalta ja vastuu maakunnan kehittämisestä ovat jokaisella maakunnalla, ei toteudu Uudellamaalla.

KOMMENTIT LAKILUONNOKSEEN

Luku 1 Yleiset säännökset (1-5 §)

16) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1

Maakuntien itsehallinto on oltava lähtökohtana uudistuksen ja lain valmistelussa. Alueiden kehittäminen on laaja-alaista elinkeinojen ja työllisyyden edistämiseen, kestävään yhdyskunta- aluerakenteeseen ja asukkaiden hyvinvointiin tähtäävää toimintaa, jota tehdään yhteistyössä valtion, kuntien ja alueen eri toimijoiden kesken. Tulevien maakuntien aluekehitystehtävän tulee siten olla mahdollisimman kattava. Pidämme siten tärkeänä, että erilaiset aluekehittämiseen kuuluvat instrumentit, kuten kansalliset ja EU-osarahoitteiset ohjelmat, alueiden käyttö ja liikennejärjestelmäsuunnittelu on huomioitu lakiehdotuksessa kasvupalvelujen eli nykyisten työvoima ja yrityspalvelujen ohella.

Tavoite yhdistää kansallisesti ja EU:n osarahoittamien ohjelmien ja hankkeiden hallinnointi ja rahoitustoiminta johdonmukaiseksi asiakkaiden kannalta on kannatettava. Tämän johdosta myöskään Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan ohjelmien rajaaminen aluekehittämisen ulkopuolelle ei ole järkevää. Vastoin lakiehdotuksen perusteluja nyt esitetty ratkaisu, jossa välittävien määrää lisätään, ei vähennä tarvittavia resursseja eikä aikaansaa toimivampia menettelyjä.

Lakiesityksen 4§:n mukaan maakunnat päättävät rahoituksen kohdentamisesta itse maakunnan eri toimintoihin ja että kasvupalvelujen rahoitus sisältyy maakuntien jakamattomiin talousarvioimäärärahoihin eikä kasvukasvupalvelujen rahoitukseen osoiteta kohdennettuja erillismäärärahoja. Erillislain perusteella Uudellamaalla maakunnan mahdollisuus harkita varojen käyttöä ja osoittaa määrärahoja ei toteudu tämän mukaisesti.

17) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 1

2 § (Määritelmät) kasvupalvelua koskevan kohdan muuttaminen seuraavaan muotoon:

”kasvupalveluilla valtion ja maakunnan yrityspalveluita ja julkisia työvoima- ja yrityspalveluita, joiden asiakkaisiin lukeutuvat myös kotoutettavat maahanmuuttajat.”

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6-12 §)

18) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen vastuista (7 §)?

☐ kyllä
☒ kyllä pääosin
☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

19) Mahdollinen sanallinen perustelu

Aluekehittämisen tavoitteet on määritelty riittävän tarkasti eivätkä ne poikkea esityksessä merkittävästi nykylainsäädännöstä. Maakunta vastaa aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta ja toimii aluekehitysviranomaisena. Alueiden kehittäminen on luonteeltaan laaja-alaista ja vaatii yhteistyötä laajalti eri toimijoiden kanssa.

Pidämme tärkeänä sitä, että maakunnan vastuuksi on lakiesityksessä määritelty maakunnan yleinen kehittäminen ja siihen liittyvä kansainvälinen yhteistyö. Globaali, kansainvälinen, eurooppalainen ja EU-tason toiminta on oleellinen osa maakuntien perustyötä ja kilpailukyvyn vahvistamisen perusedellytys. Myös Suomen EU:n jäsenyyden myötä maakunnille on vastuutettu selkeitä tehtäväkokonaisuuksia, esimerkiksi älykkään erikoistumisen toimeenpano. Maakuntien edunvalvonta, niiden verkostot ja yhteistyöalueet, neuvontapalvelut sekä hankkeiden omarahoitus- ja valmistelutuet ovat keskeinen osa käytännön kansainvälistymistä.

Lakiehdotuksessa viitataan innovaatiotoimintaan sekä aluekehitystä koskevassa kohdassa että kasvupalveluita koskevassa kohdassa. Epäselväksi kuitenkin jää mikä on näiden kahden toiminnallisen osan välinen suhde. Onko innovaatiotoiminta aluekehitystä koskien jotain hyvin yleistä ja toisaalta hyvin konkreettista kasvupalveluiden osalta? Uudellamaalla tämän työnjaon miettiminen tulee myös muuta maata mutkikkaammaksi koska toiminnot sijaitsevat eri tahoilla, toinen maakunnassa ja toinen kuntayhtymässä.

20) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakennerahastojen hallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8, 9, 10, 11 ja 32 §)?

☐ kyllä
☒ kyllä pääosin
☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

21) Mahdollinen sanallinen perustelu

Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelman hallinnoinnista säädetään riittävän tarkasti ja selkeästi. Maakunta laatii maakuntastrategiaan perustuvan maakuntaohjelman, joka tarkentaa maakunnan aluekehittämistehtävien toimeenpanoa lähivuosina. Pykälän 10 mukaan maakuntaohjelma on otettava huomioon maakunnan alueella toimivien viranomaisten toiminnassa. Mitään valvonta- tai ohjauskeinoa maakunnalla ei tähän kuitenkaan ole. Lain jatkovalmistelussa tulisi tähän antaa jotain välineitä.

Pykälässä 11 ehdotetaan nykyisen alueiden kehittämislain mukaisen sopimusmenettelyn jatkamista. Tällaisia sopimuksia olisivat esimerkiksi kaupunkien kasvusopimukset, joiden olisi oltava yhteensopivia aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman kanssa. Maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevat sopimukset (MAL-sopimukset), jotka ovat keskeisiä alueen kehittämisen ja elinvoiman kannalta, eivät kuitenkaan enää ole mukana lain piirissä. Maakunnan tulisi kuitenkin olla kiinteästi mukana MAL-asioita koskevien sopimusten valmistelussa Uudellamaalla.

Pykälässä 32 säädetään vuosittaisista alueiden kehittämisen keskusteluista valtion ja maakuntien välillä. Alueiden kehittämisen keskustelut tulevat olemaan ehkä tärkein maakunnan ja valtion välinen foorumi, jossa käydään läpi maakunnan kehittämisen intressit ja tavoitteet sekä valtion kansallisen tason lähtökohdat ja odotuksen maakunnan suhteen.

22) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2

Kehittämis- ja innovaatiotoiminnan hankerahoitus tulee erottaa kilpailutettavista palveluista. Toimintaympäristön ja innovaatiotoiminnan edellytysten kehittämisen hankkeet ovat laajoja kokonaisuuksia joilla on yhteys yritys- ja työllisyystukitoimintaan.

23) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 2

Pykälän 6 kohta 6) tulisi muuttaa muotoon ”parantaa elinympäristön laatua, kestävää alue- ja yhdyskuntarakennetta sekä edistää alueiden saavutettavuutta ja toimivaa logistiikkaa”.

Pykälän 32 ensimmäisen kappaleen toiseksi viimeinen virke voitaisiin muuttaa esimerkiksi seuraavaan muotoon ”Alueiden kehittämisen keskustelut toteutetaan ja niissä tehtävät johtopäätökset laaditaan maakunnan ja Työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä, ministeriön koordinoidessa keskustelujen valmistelua.”

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13-20 §)

24) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☒ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

25) Mahdollinen sanallinen perustelu

Toimivien palvelukokonaisuuksien aikaan saaminen tulee olemaan vähintäänkin haasteellista. Uudellamaalla tätä mutkistaa kasvupalveluiden sijoittaminen kuntayhtymään. Kilpailutuksen myötä työvoimapalveluiden tuottaminen hajaantuu entisestään. Samaan aikaan sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät markkinoille. Näiden kahden palvelusektorin rajanpinnan yhteen sovittaminen tulee olemaan hankalaa ja sen voi ennustaa vaikuttavan varsinkin vaikeasti työllistettävän työvoiman palveluihin. Lakiesityksessä ei ole arvioitu lainkaan tästä aiheutuvia hallinnollisia ja organisatorisia lisäkustannuksia.

Yleisesti voidaan sanoa myös, että valtion, maakunnan ja kunnan kasvupalvelutehtävien työnjako ei ole kovin kirkas vaan se riippuu enemmän tulevista käytännöistä kuin lainsäädännöstä. Erityisen haastavaksi muodostuu maakunnan ja kuntien välinen työnjako kun vielä ei ole täysin selvää se, minkälainen tulevasta kunnasta ja sen tehtävistä lopulta tulee. 14§:n mukaan valtakunnalliset ja maakunnalliset tehtävät ovat oikeastaan samoja lukuun ottamatta suoraa luonnollisten henkilöiden asiakkuutta maakunnan kanssa.

Pykälässä 16 säädetään, että ” Järjestämisvastuussa oleva maakunta huolehtii lisäksi siitä, että palvelun tuottajat toimivat keskenään yhteistyössä siten, että asiakkaiden käytössä on yhteen sovitettuja palveluja.” Vastaava ilmaisu toistuu myös pykälän 19 lopussa. Voi perustellusti kysyä, miten maakunta voi tätä tehtävää toteuttaa, sillä kilpailullisessa monituottajamallissa yritykset keskenään kilpailevat asiakkaista.

Lain 16§:ssä viitataan maakunnan tehtävien määrittelyyn ”neuvoteltuaan kuntien kanssa”. Laki ei kuitenkaan kerro mitä nämä neuvottelut mahdollisesti koskettaisivat ja miten ne olisi tarkoituksenmukaista järjestää? Uusimaa muodostaisi tässäkin poikkeuksen kun kuntayhtymä hoitaisi kasvupalvelutehtäviä.

Lain 16§ 5. momentin tulisi kuulua kokonaisuudessaan pykälään 17, jossa puhutaan järjestämisestä. Kasvupalveluiden yhteensovittamisesta muiden palveluiden ja muiden toimijoiden, kuten kuntien, kanssa tämän momentin mukaan vastaa maakunta. Tämä on kannatettava ajatus, koska tällöin yhdellä taholla on kokonaisvastuu. Uudellamaalla kuitenkin tämä on haasteellista ja siksi pitää olla täysin selvää, että maakunta viimekädessä päättää yhteensovittamisesta vaikka kasvupalvelut järjestääkin kuntayhtymä.

Maakunnan velvollisuus huolehtia asiakkaan oikeuksista ja tähän liittyen palveluohjauksesta ja tietopalvelusta ovat uusia tehtäviä maakunnille ehdotetussa mallissa. Ydinkysymys mallin toimeenpanon kannalta on se, kenellä on tosiasiallinen vastuu asiakkaan palvelujen koordinoinnista ja palveluohjauksesta. Koska maakunta voisi tehdä tätä omana toimintana vain markkinapuutetilanteessa, ehdotus johtaisi käytännössä em. vastuiden siirtymiseen tuottajille. Tältä osin ehdotus on todellisuudelle vieras myös sen vuoksi, että asiakasrajapinnassa toimivat myös kuntien elinkeinotoimi ja erilaiset kehitysyhtiöt. Näiden kanssa sopimuksellinen yhteistyö ei sisälly lakiehdotuksen mukaisiin järjestäjän mahdollisuuksiin. On myös tarve laajentaa maakuntien viranomaistehtäviä kasvupalvelujen palveluohjaukseen ja maakunnan toimimisesta työnhaun asiakkaiden ensivaiheen palvelupisteenä.

Lakiesityksen 17§:n 1. momentin 2 kohdan epämääräinen ilmaisu valinnanvapaudesta ”mahdollisimman monen palvelun” on liian epämääräinen ja johtaa ajatukseen, että riittäisi että joissakin palveluissa on todellinen kilpailutilanne ja sitten niissä muissa voisi toimia monopoliasemassa oleva yritys. Samanlaista epämääräisyyttä on saman pykälän toisessa kohdassa, jossa riittäväksi markkinatilanteeksi katsotaan se että alueella tai toiminnossa on kaksi palvelun tuottajaa. Tilannehan on tällöin oligopolinen, eikä silloin voida katsoa markkinamekanismin toimivan. Tarvitaan paljon tarkempaa markkinapuutetilanteen määritelmää jos kilpailulliseen toimintaan ylipäätään mennään.

Lakiesityksen 17§:n 1. momentin 3 kohdan vaatimus yhtiöittämispakosta markkinapuutetilanteessa on tarpeeton. Yhtiörakennetta ei tarvita jos markkinoilla ei ole muita toimijoita ja kun maakunnalla ei olisi mahdollisuutta toimia, jos muita toimijoita olisi. Kasvupalvelut tulisi tässä tapauksessa sijoittaa suoraan maakunnan liikelaitokseen ja näin välttää liian monitasoisen hallinnon pyörittäminen.

Lain 18§ annetaan yksityisoikeudellisille yhteisöille mahdollisuus jakaa julkista rahoitusta 10 000 euroon saakka. Esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi miten noita avustuksia tultaisiin valvomaan. Uudistuksella tavoitellaan varmasti oikeaa asiaa eli joustavuutta. Tämä pitäisi kuitenkin olla mahdollista järjestää myös niin, että julkiset varat ja niiden myöntäminen tapahtuisi viranomaistoimintaa kehittämällä ja joustavoittamalla.

Lain 19§ on Uudenmaan maakunnan kannalta kaikkein ongelmallisin. Sen mukaan erilaisten maakunnallisten ja muiden palveluiden mukaan lukien kasvupalvelu yhteensovittamisesta vastaa maakunta. Muissa maakunnissa tehtävä on varsin selkeä, mutta Uudellamaalla järjestäjäpuolen hajautettu rakenne vaikeuttaa tehtävän suorittamista. Ristiriita- ja intressiriitatilanteita on mahdoton välttää. Kiusaus siirtää asiakkaita ja kustannuksia puolelta toiselle maakunnan ja kuntayhtymän välillä on ilmeinen. Lisäksi hallinnosta syntyy väkisinkin hyvin monimutkainen kokonaisuus. Kuka vastaa ja kuka maksaa esimerkiksi vaikeasti työllistettävän palvelut ja miten se määräytyy työvoimapalveluiden ja sosiaali- ja terveyspalveluiden rajapinnassa? Kuka on juridisesti vastuussa jos pykälän velvoitteita ei syystä tai toisesta voida täyttää? Vastaako maakunta vaikka sillä ei olisi siihen keinoja?

Pykälässä 20 olevasta omavalvontaohjelmasta tulee vastaamaan Uudellamaalla kasvupalvelukuntayhtymä. Mikä on kuitenkin maakunnan rooli kun omavalvontaohjelmaan varmasti kuuluu myös edellä esitetty palveluintegraationäkökulma? Tarvitaanko itseasiassa Uudellamaalla kaksi omavalvontaohjelmaa?

26) Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää?

- ☐ kyllä
- ☒ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

27) Mahdollinen sanallinen perustelu

Erityisesti työllisyyspalveluiden osalta on mahdotonta ajatella kansalaisten tasavertaisuuden näkökulmasta, että joillakin olisi suurempi oikeus näihin palveluihin kuin toisilla. Perustaso on turvattava kaikille parhaalla mahdollisella tavalla. Sitten on eri asia miten otetaan paremmin huomioon erityisesti hyvin haavoittuvassa asemassa työmarkkinoilla olevat ihmiset. Juuri tähän ongelmaan nyt käsillä oleva lakiehdotus ei anna riittäviä vastauksia, vaan se voi pahimmillaan jopa pahentaa näiden ihmisten asemaa, kun yritykset ilman riittävän vahvaa ohjausta valikoisivat asiakkaikseen helposti työllistyvän työnhakijasegmentin.

28) Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien (toimitila- ja kiinteistö, talous- ja henkilöstö sekä ICT-tehtävät) suhde maakuntien kasvupalvelutehtäviin?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☒ ei kantaa

29) Mahdollinen sanallinen perustelu

30) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3

31) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 3

Luku 4 Kasvupalvelujen tuottaminen (21-24 §)

32) Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan?

- ☐ kyllä
- ☒ kyllä pääosin

☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

33) Mahdollinen sanallinen perustelu

Niin kuin aikaisemmissa vastauksissa on todettu esitetyt tavoitteet on voitu toteuttaa muillakin malleilla. Lakiehdotuksen kansainväliset esimerkit tukevat niin ikään tätä väitettä.

Monituottajamalli lakiehdotuksessa säädetyllä tavalla ei ole joustavin mahdollinen toimintamalli, joka toimeenpanon kannalta ottaisi huomioon maakuntien olosuhde-erot. Monituottajamalli tulisi toteuttaa niin, että maakunnan järjestämisvastuu olisi mahdollisimman laaja: mahdollistaen siis myös oman palvelutuotannon ja sopimuksellisuuden kuntasektorin kanssa. Valinnanvapausmalli olisi tällöin samankaltainen soten valinnanvapausmallin kanssa.

34) Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)?

☐ kyllä
☒ kyllä pääosin
☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

35) Mahdollinen sanallinen perustelu

Palvelutuottajien velvollisuuksista säädetään pääosin selkeästi. Positiivista on, että maakunnalle on jätetty mahdollisuus päättää, valitseeko se palvelutuottajan hankintalain mukaisella kilpailutuksella vai muulla hyväksymismenettelyllä. Kaikkiin palvelutuottajien palveluksessa oleviin henkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä lisäksi hallintolakia varsin kattavasti. Sen sijaan julkisuuslakia sovelletaan lakiesityksen mukaan vain julkisomisteisiin yhtiöihin. Lain perusteluissa julkisuuslain soveltamisen rajaamista perustellaan kasvupalvelujen luonteella ja sillä, että palvelut on tarkoitus tuottaa ensisijaisesti markkinaehtoisesti. Kyseessä ovat kuitenkin julkisesti tuotettavat palvelut, joista maakunta on järjestämisvastuussa, joten julkisuuslakia tulisi soveltaa myös muihin kuin julkisomisteisiin yhtiöihin.

Maakunnan ja palvelutuottajan välillä solmittavan sopimuksen merkitys on erittäin suuri, koska siinä hyvin pitkälti määritellään palvelutuottajan velvollisuudet. Lain tasolla ne on sinänsä määritelty vain hyvin yleisluontoisesti. Laissa on otettu huomioon tärkeä seikka siitä, että palvelutuottajien on vastattava tuotannosta omalta osaltaan myös kriisi- ja häiriötilanteissa. Sen sijaan laissa ei oteta kantaa palvelutuottajan oikeusturvan kannalta merkittäviin seikkoihin kuten esimerkiksi siihen, mikä oikeus palvelutuottajalla on muuttaa palveluvalikoimaansa tai aluetta, jolla se palveluja tuottaa tai miten ja millä perusteella maakunnan maksut palveluista tulee tilittää. Nämä kaikki ja muutkin seikat määritellään ainoastaan palvelutuottajan ja maakunnan välillä tehtävässä sopimuksessa.

36) Mahdollistaako laki riittävällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

☐ kyllä
☒ kyllä pääosin
☐ ei pääosin
☐ ei
☐ ei kantaa

37) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kasvupalvelulaissa ei ole tarkoitus säätää asiakkaan oikeudesta vaihtaa palveluntuottajaa. Pidämme tätä ongelmallisena, koska yleisten markkinatalouden periaatteiden mukaan asiakkaalla on oltava selkeä kuva oikeuksistaan sekä mahdollisuus reklamoida ja tarvittaessa vaihtaa palveluntuottajaa.

Valinnanvapaus ei tule olemaan yhtäläinen koko maassa. Haasteena käytännön toteutuksessa tulee olemaan, kuinka järjestäjä pystyy asettamaan palveluntuottajille sellaiset laatukriteerit ja rahoitusehdot, että

myös asutuskeskusten ulkopuolella olevilla alueilla sekä ns. haasteellisimmille asiakasryhmille syntyy palvelutuotantoa ja valinnanvapautta.

38) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4

39) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 4

Luku 5 Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät (25-28 §)

40) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5

Lakiehdotuksen 28. pykälässä todetaan järjestelmäalustojen yhtenäisyydestä, että ”Työ- ja elinkeinoministeriö määrittää kasvupalveluja tukevien järjestelmäalustojen yhteen toimivuuden periaatteet ja linjaukset sekä valtakunnallisten kasvupalvelujärjestelmien käyttövelvoitteet.”

Tietojärjestelmiä koskevat ehdotukset vaativat kuitenkin kokonaisuutena selvennystä. On tarpeen määritellä selkeästi asiakkuuden hallinnasta ja sitä tukevasta mahdollisimman yksinkertaisesta tietojärjestelmästä. Maakunnan järjestämistehtävään ja siihen kuuluvaan yhteensovittamiseen luontevasti kuuluisi, että maakuntatasolla ylläpidetään asiakkuuden hallintaa, jonka perustana on yksi valtakunnallisesti yhtenäinen tietojärjestelmä.

41) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 5

Luku 6 Erinäiset säännökset (26-37 §)

42) Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä?

- ☐ kyllä
- ☒ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

43) Mahdollinen sanallinen perustelu

Tulevien maakuntien ja valtion neuvottelumenettely on tarpeen säätää selkeästi sekä maakuntalaissa että aluekehitys- ja kasvupalvelulaissa. Tässä laissa tulee määritellä aluekehittämistehtävää koskeva hallinnonalat ylittävä yhteinen toiminnallinen neuvottelu. Keskustelujen yhtenä kohteena on kasvupalvelujen yhteensovittaminen ja yhteistyö. Neuvottelun kokonaisuus tulee kuitenkin laajentaa koko maakunnan toimintaan ja käsittelemään myös maakuntien esityksen valtion toimenpiteiksi. Uudellamaalla, jossa kasvupalvelut järjestetään Uudenmaan erillisratkaisun pohjalta, neuvottelumenettelystä täytyy säätää erikseen.

44) Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa?

- ☐ kyllä
- ☒ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

45) Mahdollinen sanallinen perustelu

On syytä tunnistaa, että muissa maakunnassa maakuntahallinto on tulosvastuussa omalle

maakuntahallitukselle ja – valtuustolle kasvupalvelujen järjestämisestä. Niissä voidaan maakunnan ja valtion neuvottelussa yhteen sovittaa, jos siihen katsotaan olevan tarvetta. Valtakunnallisissa tavoitteissa relevantteja tarkasteltavia ovat esim. asiakkaiden perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutuminen. Uudenmaan tapauksessa tämä periaate ei toteudu ja se näin ollen kaventaa maakuntahallinnon päätösvaltaa ja maakuntademokratiaa.

46) Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20 §:n omavalvonta?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☒ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

47) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kasvupalvelujen arviointi olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa kokonaisuutena, joka kattaa maakuntien tilaamien ja yksityisten ja muiden tuottamien palvelujen arvioinnin sekä maakunnan ja maakunnan laitosten palvelujen tarjonnan arvioinnin.

Uudellamaalla kasvupalveluiden omavalvontaohjelman laatii kasvupalvelukuntayhtymä. Tämä on ongelmallisesti sen kanssa, että lakiesityksen mukaan eri palveluiden yhteensovittamisesta toisaalta vastaa maakunta. Uudellamaalla ei näin ollen olisi mahdollista tarkastella omavalvontaohjelman kautta eri palveluiden rajapintoja. Koska kasvupalvelut ovat yhteydessä muihin Uudenmaan maakunnan järjestämiin palveluihin, maakunnan tulisi olla kiinteästi mukana kasvupalvelukuntayhtymän omavalvontaohjelman laadinnassa.

48) Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☒ ei kantaa

49) Mahdollinen sanallinen perustelu

50) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6

51) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 6

Luku 7 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (38-44 §)

52) Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalveluiden osalta markkinapuutetta vuonna 2019?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☒ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

53) Mahdollinen sanallinen perustelu

Laissa ja lain esitöissä viitataan markkinapuutteeseen vaihtelevasti; välillä se kattaa koko kasvupalvelualueen, välillä käsitellään jonkun asiakasryhmän tai toiminnon markkinapuutetta ja joskus taas jonkun seudun tai alueen markkinapuutetta. Lakiesityksestä ei käy yksiselitteisesti selville, milloin on olemassa markkinapuutetilanne ja milloin ei.

54) Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittävällä tavalla lakiesityksessä?

- ☐ kyllä
- ☐ kyllä pääosin
- ☒ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

55) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiesityksen 17§:n 1. momentin 2 kohdan epämääräinen ilmaisu valinnanvapaudesta ”mahdollisimman monen palvelun” on liian epämääräinen ja johtaa ajatukseen, että riittäisi että joissakin palveluissa on todellinen kilpailutilanne ja sitten niissä muissa voisi toimia monopoliasemassa oleva yritys. Samanlaista epämääräisyyttä on saman pykälän toisessa kohdassa, jossa riittäväksi markkinatilanteeksi katsotaan se että alueella tai toiminnossa on kaksi palvelun tuottajaa. Tilannehan on tällöin oligopolinen, eikä silloin voida katsoa markkinamekanismin toimivan. Tarvitaan paljon tarkempaa markkinapuutetilanteen määritelmää jos kilpailulliseen toimintaan ylipäätään mennään.

Lakiesityksen 17§:n 1. momentin 3 kohdan vaatimus yhtiöittämispakosta markkinapuutetilanteessa on tarpeeton. Eihän yhtiörakennetta tarvita jos markkinoilla ei ole muita toimijoita ja kun maakunnalla ei olisi mahdollisuutta toimia jos muita toimijoita olisi. Kasvupalvelut tulisi tässä tapauksessa sijoitta suoraan maakunnan liikelaitokseen ja näin välttää liian monitasoisen hallinnon pyörittäminen.

Laissa ja lain esitöissä viitataan markkinapuutteeseen vaihtelevasti; välillä se kattaa koko kasvupalvelualueen, välillä käsitellään jonkun asiakasryhmän tai toiminnon markkinapuutetta ja joskus taas jonkun seudun tai alueen markkinapuutetta.

56) Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema?

- ☐ kyllä
- ☒ kyllä pääosin
- ☐ ei pääosin
- ☐ ei
- ☐ ei kantaa

57) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiehdotuksen mukaan henkilöstö siirtyy 1.1.2019 maakuntaan ja tältä osin henkilöstön asema on selvitetty kattavasti. Toimeenpantaessa lakiehdotuksen mukaista valinnanvapausmallia huomattava osa kasvupalveluihin liittyvästä henkilöstöstä siirtyisi pois maakunnasta siirtymäkauden aikana. Lakiehdotuksessa olisi tarpeen tarkastella henkilöstövaikutuksia realistisesti myös niissä tilanteissa, joissa markkinat toimivat ja tuotanto siirtyy sinne.

Henkilöstö saattaa kokea epäoikeudenmukaiseksi sen, että kuntayhtymään siirtyvät työntekijät ovat eri asemassa mahdollisissa markkinoille siirtotilanteissa kuin muut vastaavissa tehtävissä olevat kuntien työntekijät.

58) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7

59) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 7

Kommentit lakiehdotukseen 2: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa (luonnos saatavissa 15.3.2017 alkaen)

60) Vapaamuotoiset huomiot 2. lakiehdotukseen

Olemme edellä antaneet kuhunkin Alueiden kehittämisen ja kasvupalvelulain asiakohtaan kommentteja, jotka koskevat Uudenmaan erillisratkaisua. Pyydämme ottamaan nämä näkökohdat huomioon.

Jos laki tulee esitetyssä muodossa voimaan, kaventaa se merkittävästi Uudenmaan maakunnan toimialaa verrattuna muihin Suomen maakuntiin. Maakuntavaaleilla valittavan maakuntavaltuuston mahdollisuus vaikuttaa Uudenmaan kehitykseen erityisesti kasvun, työllisyyden ja maahanmuuton osalta on olennaisesti pienempi kuin muualla Suomessa. Pidämme tätä ongelmallisen kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta. Maakuntavaaleissa ei toteudu yhtäläinen äänioikeus niin kuin perustuslaki edellyttää.

Uudenmaan erillisratkaisu merkitsee pakkokuntayhtymää neljän pääkaupunkiseudun kunnan osalta. Uudenmaan liitto katsoo, että tämä ratkaisu, jossa yksi kuntaryhmä perustaa kuntayhtymän ja pystyy muotoilemaan sen perussopimuksen yksinään kohtelee Uudenmaan muita kuntia epätasa-arvoisesti. Uudenmaan kasvupalvelukuntayhtymän tulisikin olla alusta lähtien avoin kaikille Uudenmaan kunnille.

Perusoikeuksien rahoitukseen tarkoitettujen varojen siirtäminen kuntayhtymän oman päätöksenteon piiriin käytettäväksi muihin kuin perusoikeuksien toteuttamiseen on perustuslain vastaista.

Kuntayhtymä toimii tehtävässään yhteistyössä Uudenmaan maakunnan ja kuntayhtymään kuulumattomien Uudenmaan kuntien kanssa. Poiketen 7 §:n 1 momentissa esitetystä kuntayhtymän tulee tehdä sopimus yhteistyön järjestämisestä kuntayhtymään kuulumattomien kuntien kanssa sekä erikseen sopimuksen Uudenmaan maakunnan kanssa.

Kuntayhtymän rahoitus määräytyy 12 § mukaisesti. Lain perustelujen mukaan se erotetaan maakunnan rahoituksesta ja myönnetään korvamerkittynä suoraan kuntayhtymälle. Rahoitusosuuden euromäärää ei laissa määritellä tarkemmin, vaan sen osalta viitaan maakuntien rahoituslakiin ja lain pykälissä ei ilmoiteta tarvittavia rahoituslain pykäliä, koska lainsäädäntötyö on siltä osin kesken. Sen sijaan 12 § perusteluissa rahoituksen määrän laskennan perusteet on mainittu ja ilmoitettu sitä varten tarvittavat rahoituslain pykälät. Uudenmaan kasvupalvelulain 12 § säännös on erittäin puutteellinen, koska siinä ei ole määritelty rahoituksen määrittelyperusteita ja laskentakriteereitä.

61) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset 2.1 lakiehdotukseen

Ehdotamme 7 § (Kuntayhtymän yhteistyö kuntien, maakunnan ja valtion kanssa) sisältöön tarkennuksia:

7 § 2 momentti ”Kuntayhtymällä on edustaja Uudenmaan maakunnan ohella niissä maakuntalain 13 §:ssä tarkoitetuissa valtion ja maakunnan neuvottelussa, joissa käsitellään Uudenmaan kasvupalveluja.”

Vapaa sana

62) Mitä muuta haluatte sanoa esitysluonnoksesta?